

Argentina förstärklar sina pensionsfonder

BUENOS AIRES. I spåren av finanskrisen röstade Argentinas representanthus i förra vecka för ett återförstatligande av landets pensioner. Argentinas i det närmaste fiaskoartade experiment med privatiserade pensioner ser därmed ut att vara över.

Det vilar en spänd nervositet över Merval, Buenos Aires-börsen. Män i kostym rör sig snabbt från den ena dataskärmen till den andra, samlas i små grupper som lika snabbt upplöses igen. Någon vippas oupphörligen på benet, någon annan trotsar rökböföret. I dag verkar dessutom luftkonditioneringen inte fungera som den ska och svettfläckar slår ut på de vita skjortorna.

Det har nu gått några veckor sedan regeringen Kirchner tillkännagav nationaliseringen av de privata pensionsfonderna och i förra veckan röstades åtgärden igenom av representanthuset och även senaten väntas rösta för den. Sedan dess har börsen sjunkit som en sten, och drog även med sig Madridbörsen.

– Ja, det drog ned kraftigt. Fonderna stod ju för runt 60 procent av likviditeten på marknaden. Om de dras bort blir det en betydligt mindre marknad kvar, säger finansanalytikern Jorge Compagnucci från sin plats i ett tradingrum ovanför börsens huvudsal, ”golvet”.

– Nu blir ju staten ägare till 30–40 procent i flera viktiga företag. Det blir en smutsigare marknad, regeringen kommer att kunna manipulera den för att klara sig förbi nästa val. De kan finansiera budgetunderskottet som kommer

På Buenos Aires-börsen Merval råder en spänd stämning. Sedan regeringen Kirchner tillkännagav nationaliseringen av pensionsfonderna har börsen fallit dramatiskt.

nu. Den här regeringen har ju aldrig fört någon riktig åtstramningspolitik, beklagar han sig, mellan avbrotten för att svara i någon av sina två mobiltelefoner.

DET VAR EFTER ATT fonderna på kort tid tappat 20 procent av sitt värde i spåren av finanskrisen som den

argentinska staten beslutade att ta kontroll över deras runt 250 miljarder svenska kronor och flytta över dem till den offentliga pensionsmyndigheten. De har belagts med affärsförbud för att förhindra att de töms på tillgångar, och en förundersökning pågår huruvida en sådan kriminell tömningsopera-

tion redan hade inletts. De argentinska pensionärerna kommer nu att kunna räkna med statlig pension med en garantinivå baserad på slutlön och anställningsår i stället för en vars nivå är beroende av svängningarna på börsen.

PRIVATISERADE pensionssystem såg för första gången dagens ljus i Latinamerika, där de infördes i Chile på 1970-talet av Pinochet-juntan. Kuriöst nog behöll militären och polisen själva det gamla offentliga pensionssystemet.

Argentina bytte pensionssystem några år innan motsvarande reform kom till Sverige, 1994, men efter samma riktlinjer: ett offentligt system med garanterade pensionsnivåer, där avgifter från de nu yrkesverksamma betalar den föregående generationens pensioner, byttes mot ett privat, fondbaserat system med individuella ”konton” och medlen placerade på börsen.

Det kom att handla om svindlande affärer.

Det statliga systemet blev kvar parallellt i Argentina, men de arbetare som ville behålla den

gamla varianten var tvungna att åka till pensionsmyndigheten och anmäla det, annars flyttades de till en slumpmässigt vald fond. För den som en gång gått in i det privata systemet, var det fram till 2007 omöjligt att gå ur. De privata fonderna tog ut förvaltningsavgifter på i genomsnitt häpnadsväckande 32 procent av *inbetalningarna* – pengar som de alltså fick in vare sig kapitalet förmerades eller förminskades. När systemet nu går i graven har de argentinska arbetarna hunnit betalat in 37 miljarder dollar, och sitter med 30 miljarder på sina konton. Fondförvaltarna själva har dragit in 12 miljarder. Förebilden, det chilenska systemet, visar liknande siffror: runt 30 procent av inbetalda medel har försvunnit i kommissioner.

Pensionsfonderna användes också för att ”dumpa” misslyckade aktieaffärer gjorda av investmentavdelningarna på de banker som ägde dem. Ledningen på fonden Simebra och två börsmäklare dömdes 2002 till fängelse för sådana operationer.

JON WEMAN
utrikes@arbetaren.se

”Fonderna var ett stort bedrägeri”

Edgardo Alberto Astudillos pension privatiserades mot hans vilja. Nu hoppas han på bättre pension.

Edgardo Alberto Astudillo bestämde sig redan som ung för principen: alltid jobba vitt. Då skulle han inte behöva stå utan pension på ålderns höst. Hans lilla hus utanför Moreno i västra Buenos Aires är prydligt, med hustrun Ritas målningar på väggarna. Tomten är nyligen slutbetald, men fortfarande inte till alla delar färdigbyggd. Varje gång de ska köpa

byggmaterial är det en kamp att få ihop pengarna.

– När de lade om systemet kom säljare från fonderna till jobbet och delade ut reklamryklar och lovade en strålande framtid. Jag bråkade och ville inte hänga på, men de förde över mig till en fond i alla fall, minns han.

1998 råkade han ut för en tra-

Edgardo Alberto Astudillo.

fikolycka och blev efter en lång process förtidspensionerad.

I dag får han ut cirka 1 700 kronor per månad, bara marginellt bättre än vad han fick ut för sju år sedan, trots att levnadsomkostnaderna i landet sedan dess ungefär har dubblats.

– Fonderna var bara ett stort bedrägeri, tycker han.

Vad han kommer få ut efter förstärkandet har han inte hunnit ta reda på än.

– Men det kan ju inte bli värre i alla fall, säger han.

JON WEMAN